

BOK- RECENSIONER

Våra vardagsnerv

OLLE HAGNELL & BRITT MARTIN. ICA-förlaget. Pris kr. 6: 75.

Det är ont om psykiatrer och det ser inte ut att bli någon nämnvärd ökning inom överskådlig tid. Det rimmar illa med det mycket stora och växande behovet av sådana läkare. En intensivundersökning av ett representativt svenskt samhälle visade att $\frac{2}{3}$ av befolkningen måste söka läkare för nervösa besvär åtminstone en gång i livet. Situationen blir inte bättre av att många psykiatrer behövs för socialmedicinska uppgifter, familje- och abortrådgivning, ungdomsarbete, kriminalvård samt för rättsmedicinskt arbete. Det finns följaktligen ett stort otillfredsställt behov av rådgivning för nervösa åkommor. Åtskilliga av dessa är dess bättre inte så komplicerade att det behövs psykiatriska specialister för att avhjälpa dem. Det kan räcka med en klok vän, som ger sig tid att lyssna och har tillräckligt mycket mänsklig värme för att verkligen engagera sig i en annans problem. Det är inte så gott om sådana personer heller. Psykiatern och överläkaren Olle Hagnell har därför tagit det goda initiativet att i samarbete med journalisten Britt Martin, författa en populärt skrivet och mycket lättläst men ändå saklig och väl avvägd rådgivare åt allmänheten i dess nervösa besvär-

ligheter. Trots sitt blygsamma omfång är boken mycket innehållsrik och behandlar en mängd av de situationer som flertalet människor någon gång råkar ut för, pubertetskriser, 40-årsålderns trötthet och depressioner, pensionsålderns problematik och mycket däremellan. Som en röd tråd genom framställningen går den gamla regeln att inte bara känna sig själv men också acceptera sig själv med sin bristande kapacitet och sin oförmåga att realisera alla ungdomens drömmar. Den som gör det helhjärtat får också lättare att acceptera andra, sådana som de verkligen är utan att sträva efter att göra om dem. Koppla av, unna Er konvalescens, var inte överambitiös på barnens vägnar! Åtskillig vidskepelse och många vanföreställningar om sjukdomssymptom, behandlingsmetoder och mentalsjukhus röjer förf. upp med. Det har ibland klagats på att populärmedicinsk litteratur skulle sprida skräck för förmenta sjukdomar hos läsarna och alstra hypokondriska föreställningar. Det torde vara omöjligt att rikta någon sådan förebråelse mot denna bok — den kan tryggt sättas i handen på envar. Sen är det en annan sak att den inte blir tillräcklig hjälp för många nervöst sjuka att själva bena upp sina problem och förf. måste då och då uppmana läsaren att uppsöka psykiater. Men även då kan boken göra nytta genom att ge en avgörande impuls till ett nödvändigt läkarbesök åt en patient som av rädsla eller apati har svårt att komma sig för med det.

Nils Brage Nordlander

Livet har mening

E. FRANKL

S K D B 1959. Pris kr. 10: —.

Vid den konferens för Karaktärsfostran och hälsa, som hölls i

Stockholm 22—24 maj som en fortsättning av de 140 läkarnas skrivelse till Konungen, hölls många högintressanta föredrag av kunniga män och kvinnor. Ett par av de mera engagerade och engagerande var professor E. Frankl från Wien. Professor Frankl överlevde fyra koncentrationsläger under nazistiden och förlorade i dessa så gott som hela sin släkt. De upplevelserna har gett särskild tyngd åt hans verksamhet som professor i neurologi och psykiatri. Han är en anlitad gästföreläsare och inte endast i Europa utan även i USA, Sydamerika, Indien och Australien har han företagit föreläsningsturnéer.

Från Wien kom Freud och Adler med sin psykoanalys resp. individualpsykologi. Frankl har sina rötter i båda dessa åskådningar men han har inte stannat i dem utan gått vidare och sökt sig fram till vad han anser vara *vår* tids behov. Utan att fränkänna Freud hans stora betydelse hävdar han, att Freuds neuroslära och psykoterapi var ett typiskt barn av sin tid, som svarade mot den viktoriaiska tidens behov. Men vår tid, hävdar han, har inte längre pryderiet och den otillfredsställda sexualdriften som sitt problem. Vår tids otillfredsställda behov är av "existentiell" art. Med "existentiella behov" menar Frankl människornas längtan efter mening och mål i sitt liv. Han citerar Pascals ord: "Ingenting är för människan så svårt att uthärda som en tillvaro utan uppgifter, utan mål." De behoven tillfredsställer man inte, menar Frankl, genom den freudska psykoterapin. Han kallar sin behandlingsmetod logoterapi och sin neuroslära för existensanalys. Med logoterapi förstås att behandla med andliga medel och hjälpa patienten till att kunna se en mening i sitt liv.

Professor Frankl framträdde vid två tillfällen vid nämnda konferens. Han lyckades hålla oss helt fångslade genom sitt lugna men intensi-

va, lärda men ändå fattbara sätt att framställa sin syn på nutidens människor och frågor. Det var därför med stort intresse jag kastade mig över hans bok "Livet har mening", som finns översatt till svenska med företal av dr Gösta Harding. Den boken innehåller en samling föredrag, som han hållit i Wiens radio och som alltså inte är riktade till en samling experter utan till folk i allmänhet. Särskilt den som i sitt människovårdande arbete tycker att han mer eller mindre kvackar på psykoterapiens område, kan ha mycket att hämta ur denna bok. Hans syn på hur offentlighöret av statistiska resultat kan påverka människor, kan vara värt att beakta liksom hans ord om filmproduktionen. "... varje filmföreläsning antingen man vill eller ej utgör en psykologisk massordination." Han tar också upp frågan om eutanasi, vilket ingalunda är utan aktualitet i vår svenska debatt. Kapitlet "Massa och ledare" är intressant mot bakgrunden av hans egna erfarenheter av vart fanatism hos en ledare kan leda massan.

Men han tar också upp våra dagliga och vardagliga personliga problem, sömnrubbingar, stress, frågan om kärleken m. m. I allt och genom allt synes han ha en orubbligt positiv syn på livet och människorna. Med stor respekt för människans värde möter han människors problem genom att försöka visa på en uppgift och ett mål i varje situation.

Professor Frankls föreläsningar vid konferensen kommer att publiceras tillsammans med de övriga föredragen. Men den som vill tränga mera in i hans teori och praktik kan med fördel studera "Livet har mening" för att sedan gå vidare med hans övriga verk.

Ulla Maria Fur

Fysisk handikappade i Danmark I Teknik og Metoder

BENT ROLD ANDERSEN,
Teknisk Forlag, Köpenhamn. Pris: Dkr. 10: —.

Då en organisation för rehabilitering av handikappade skall byggas upp, kan detta tänkas ske efter principiellt olika linjer. Man kan låta den växa fram "organiskt", allteftersom resurser finns och behoven anmäler sig. En sådan utveckling tar lång tid och kan ändå innebära risk för felinvesteringar. Det kan även tänkas, att grupper med förmåga att hävda sina intressen får alltför stort inflytande på utvecklingen, medan andra blir i viss mån glömda. En annan väg är att från början skapa en mer eller mindre fast form för organisationen, kanske med risk att denna ej på länge kan fungera t. ex. till följd av bristande personaltillgång.

Vilken väg som än väljes, måste det vara av största värde att få en pålitlig inventering av det rehabiliteringsbehov som finns. Vid det danska socialforskningsinstitutet har man under 1961—1963 samlat in och analyserat intervjuuppgifter från något mer än 10.000 hushåll, utgörande ett representativt urval av den danska befolkningen och motsvarande 0,7 % av denna. De friska medlemmarna i dessa hushåll har lämnat material för att karaktärisera det danska arbetslivet ur de synpunkter som är relevanta för de handikappade. Dessa uppgifter har använts när man sedan beräknat den s. k. arbetshämningsgraden för grupper med olika typer av arbetshinder.

Fysiskt handikappade i åldrarna 15—61 år, definierade enligt noga angivna principer, har utfrågats ingående om deras arbete, ekonomi, bostad, flyttningar, sociala kontakter och psykologiska förhållanden. Materialet har granskats och klassificerats centralt av läkare och man har kompletterat med upplys-

ningar från privatläkare, sjukhus och försäkringsinrättningar. I detta sammanhang skulle nog läsaren ha önskat en mer ingående redogörelse för och diskussion om den rent medicinska bedömningen av de fysiska arbetshindrens grad. Denna intar sedan en nyckelställning när man beräknar den s. k. kompensationsgraden, d. v. s. skillnaden mellan observerad och väntad social anpassning vid en viss grad av fysiskt handikapp.

Den nu föreliggande redogörelsen innehåller inga resultat. Dessa avvaktas med stort intresse och kan säkert vara av värde även för svensk planläggning. Man skulle dock önska, att denna breda inventering blir kompletterad med allt flera intensivstudier av särskilda handikappgruppers problem och dessutom med ingående inventeringar av det löpande akutklientlets rehabiliteringsproblem under de förhållanden som råder i Norden.

K.-G. Rignér.

Vitalitet och åldrande

ROBERT S. de ROPP
Rabén & Sjögren, Stockholm 1964. 245 sid. Pris kr. 29: 50.

Det vetenskapliga intresset för åldrandets innebörd har aldrig varit större än nu. Gerontologien som forskningsområde har en ofantligt bred basering hänförande sig till allt liv på jorden. Samhällsmässigt kommer den snart överflödande mängden åldriga människor att skapa allt större behov av sysselsättning och omvårdnad. Den konventionella vanan att betrakta åldringen eller rättare sagt människan över 60—65 år som socialt vrakgods passar dåligt ihop med den arbetskraftsbrist som ännu råder i många västerländska samhällen. Förr eller senare måste en logisk balansering ske som till-

godoser allas intressen, även samhällets.

För att rätt förstå problemen kräves omfattande kunskap i fråga om de biologiska förutsättningarna hos mänskliga individer. Den vetenskapliga forskningen har nog fört ännu längre fram än vad som framgår av boken om "Vitalitet och åldrande". Men boken är aktuell och författaren gör inte anspråk på att komma med en vetenskaplig encyclopedi i ämnet. Tvärtom. Det är fråga om en populariserad skildring av de biologiska grundförutsättningarna med en historisk tillbakablick på människosläktets kvalfulla och ibland, som vi kan tycka, löjliga funderingar

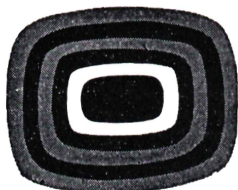
kring problemen om liv och död. Framför allt är redovisningen knuten till alla de ansträngningar och experiment som gällt bevarande av ungdomen och sättet att i möjligaste mån uppehålla hälsa och spänst in i sena ålderdomen.

Kapitelindelningen i boken är relativt godtycklig men författarens frihet att behandla sitt ämne gör den lättläst och intressant. Den är inte mera speciell än att vem som helst med fördel kan ta del av vad den har att ge. Författaren anges av förlaget vara amerikansk biokemist med rik humanistisk bildning. Så långt anmälaren kunnat finna har han också behandlat sin brett lagda framställning på ett ve-

derhäftigt sätt även om han ibland uttrycker saker och ting drastiskt. Lika ofta sker det kvickt, trevligt och underhållande. Enstaka små fadäser här och där måste tillskrivas översättningen.

Författarens slutkapitel benämnes "konsten att åldras", vilket utmynnar i en anvisning om det verkliga livselixiret: arbete, engagemang och fortsatta stimuli. Enbart genom detta kapitel får läsaren ett övertygande utbyte och många goda råd inför ålderdomen. Inte minst kan boken passa som omväxling till betänkanen och stenciler för socialreformatorer och samhällsplanerare.

E. H.

FRÅGOR FÖR DAGEN

Gott stöd till FN:s planerade forskningsinstitut

Trots delade meningar har medlemsstaternas svar på den vädjan generalsekreteraren gjort om anslag till FN:s planerade utbildnings- och

forskningsinstitut varit anmärkningsvärt gynnsamma. Sammanlagt hade regeringar och privata stiftelser utlovat 742.415 dollar. Generalsekreteraren är övertygad om att ytterligare medel skall inflyta inom kort så att man i det närmaste når det belopp som kräves för att förverkliga institutet. Det enda nordiska land som hittills tillkännagivit sitt stöd till institutet är Norge som utlovat 56.000 dollar.

Stockholmskongress nästa år om brottsligheten

Växande oro över kriminalitet och ungdomsbrottslighet inte bara i de ekonomiskt avancerade länderna utan under senare år också i utvecklingsländerna är bakgrunden till att FN inbjudit 120 länder till en kongress i Stockholm den 9—18 augusti 1965 om brottsförebyggande och behandling av lagöverträdare.

Denna kongress är den tredje i sitt slag. Den första hölls i Genève 1955 och den andra i London 1960.

I en under 1963 publicerad FN-rapport om den sociala situationen i världen framhölls det, att många industriländer blir allt mer bekymrade över brottsligheten bland både vuxna och unga, antingen detta nu beror på att brottsligheten faktiskt har ökat eller på att allmänheten och myndigheterna blivit mera känsliga för problemet.

Generaldirektör Torsten Eriksson i den svenska fängvårdsstyrelsen, som är speciell rådgivare till FN:s generalsekreterare i detta ämne, har i en rapport påpekat att ekonomiska framsteg kan undermineras i betydande grad av ökad kriminalitet. Erfarenheten visar att den ekonomiska utvecklingen åtföljs av större brottslighet om man inte på ett tidigt stadium sätter in effektiva åtgärder.